Natuurtoets Landschapskunstwerk

gemeente Dronten

Identificatie

projectnummer:

projectleider:

ir. H.G. van der Aa

auteur(s):

ir. H.G. van der Aa

Planstatus

datum:

25 mei 2018

opdrachtgever:

Gemeente Dronten

Inhoud

1. Inleiding 2
1.1. Aanleiding 2
1.2. Doel natuurtoets 2
1.3. Leeswijzer 3

2. Toetsingskader 5
2.1. Wet natuurbescherming 5
2.1.1. Gebiedsbescherming 5
Natuurnetwerk Nederland (NNN) 7
2.1.2. Soortenbescherming 7
Provinciale vrijstellingen 8
2.2. Ecologische hoofdstructuur/ Natuurnetwerk 8
2.2.1. Algemeen 8
2.2.2. Externe werking 9

3. Uitgangsituatie 10
3.1. Natura 2000 10
3.2. Natuurnetwerk / EHS 11
3.3. Beschermde soorten 12

4. Effecten 13
4.1. Inleiding 13
4.2. Verstoring 13
4.2.1. Geluid 13
4.2.2. Licht 16
4.3. Vermesting en verzuring 16
4.4. Cumulatie 16

5. Conclusies 17

Bijlage:

1. Bronnen
2. Quickscan Adviesbureau Mertens
3. AERIUS-berekeningen

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Aan de Spijkweg in de gemeente Dronten zal een landschapskunstwerk worden gerealiseerd, omringd door nieuwe moerasnatuur. Het kunstwerk wordt 50 x 20 x 7 m groot en geplaatst in een nieuw te graven waterpartij. Het kunstwerk rust op 15 heipalen en vergt het ontgraven en weer terugplaatsen van 6200 m^3 grond. De heiwerkzaamheden vinden gedurende twee dagen plaats in zijn vooralsnog gepland in augustus.
De beoogde locatie ligt op circa 150 m van het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren, tevens onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Op enige afstand liggen nog twee natuurgebieden die eveneens deel uitmaken van het Natuurnetwerk. Figuur 1 toont de ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000. Figuur 2 geeft een beeld van de locatie. Figuur 3 geeft een impressie van het beoogde kunstwerk.

Figuur 1. *Ligging landschapskunstwerk (rood) ten opzichte van Natura 2000 (geel)*

1.2. Doel natuurtoets

De voorliggende natuurtoets beschrijft de effecten van de aanleg van het kunstwerk op Natura 2000, het provinciale Natuurnetwerk /EHS en op beschermde soorten. Ten aanzien van de effecten op Natura 2000 kan deze natuurtoets worden beschouwd als een voortoets in het kader van de Wet natuurbescherming. De effecten van de beoogde moerasontwikkeling rondom het nieuwe kunstwerk maken geen deel uit van deze toetsing.

1.3. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het toetsingskader voor deze natuurtoets beschreven. Hoofdstuk 3 gaat in op uitgangssituatie en de actuele natuurwaarden op de beoogde locaties. In hoofdstuk 4 vindt een inhoudelijke beschrijving van de ecologische effecten plaats en worden deze effecten beoordeeld in het licht van de verschillende toetsingskaders van rijk en provincie. Hoofdstuk 5 beschrijft vervolgens de conclusies van deze natuurtoets.

Figuur 2. *Eindbeeld beoogde ontwikkeling*

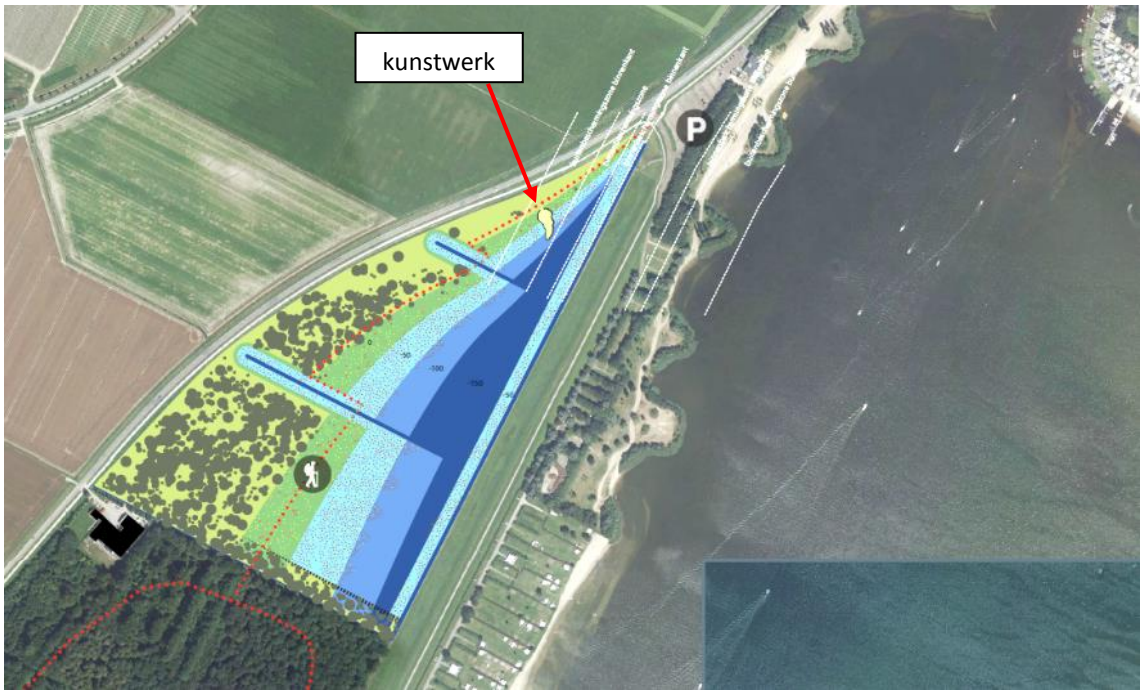

Figuur 3. *Vormgeving*

2. Toetsingskader

2.1. Wet natuurbescherming

Met de Wnb zijn alle bepalingen met betrekking tot de bescherming van natuurgebieden en dier- en plantensoorten samengebracht in één wet. De Wnb implementeert diverse Europeesrechtelijke regelgeving, zoals de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn in de Nederlandse wetgeving.

2.1.1. Gebiedsbescherming

In Nederland hebben diverse natuurgebieden een beschermde status onder de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) . Daarbij zijn twee soorten beschermingen te onderscheiden:

- Natura 2000-gebieden;
- Bijzondere nationale natuurgebieden.

Natura 2000-gebieden

Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Volgens deze Europese richtlijnen moeten lidstaten specifieke diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving (habitat) beschermen om de biodiversiteit te behouden. Voor Nederland gaat het om ruim 160 gebieden. Alle Natura 2000-gebieden liggen binnen het Nationaal Natuurnetwerk. In het aanwijzingsbesluit staat welke doelen Nederland nastreeft voor een bepaald gebied, bijvoorbeeld welke planten en dieren bescherming verdienen. Vervolgens komt er in nauw overleg met betrokken partijen een beheerplan, waarin onder andere staat beschreven welke maatregelen nodig zijn om de doelen te behalen.

Bijzondere nationale natuurgebieden

De Minister van Economische Zaken (EZ) kan buiten de gebieden die deel uitmaken van het Europese netwerk van natuurgebieden Natura 2000, ook bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen wanneer deze zijn opgenomen op een lijst als bedoeld in artikel 4, eerste lid, van de Habitatrichtlijn of onderwerp zijn van een procedure als bedoeld in artikel 5 van de Habitatrichtlijn. De beschermende werking die geldt voor gebieden die behoren tot Natura 2000, geldt in dat geval ook voor het bijzondere nationaal natuurgebied.

Wettelijk kader

De Wnb

- verankert de Europese gebiedsbescherming van Natura 2000, bestaande uit Speciale Beschermingszones (SBZ's) op grond van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, in de Nederlandse wetgeving;
- vormt de wettelijke basis voor de aanwijzingsbesluiten met instandhoudingsdoelstellingen;
- legt de rol van bevoegd gezag voor verlening van vergunningen meestal bij de provincies.

Voor Natura 2000-gebieden gelden onder meer de volgende verplichtingen.

- De overheid dient ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert. Tevens mag er geen verstoring optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen.
- Voor elk plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan

hebben voor zo'n gebied, wordt een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied. Bevoegde nationale instanties geven slechts toestemming voor het plan of project nadat zij de zekerheid hebben verkregen dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast.
- Als een plan of project om dwingende reden van groot openbaar belang toch moet worden gerealiseerd, terwijl significant negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten, moeten alle nodige compenserende maatregelen worden genomen om te waarborgen dat de algehele samenhang van het Europees ecologisch netwerk (Natura 2000) bewaard blijft.

In artikel 2.,7, eerste lid, van de Wnb is de habitattoets voor het vaststellen van een bestemmingsplan neergelegd. Artikel 2.7, eerste lid, van de Wnb luidt als volgt:

Een bestuursorgaan stelt een plan dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, uitsluitend vast indien is voldaan aan artikel 2.8, met uitzondering van het negende lid.

Artikel 2.8 van de Wnb luidt als volgt:

1. Voor een plan als bedoeld in artikel 2.7, eerste lid, of een project als bedoeld in artikel 2.7, derde lid, onderdeel a, maakt het bestuursorgaan, onderscheidenlijk de aanvrager van de vergunning, een passende beoordeling van de gevolgen voor het Natura 2000-gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied.
2. In afwijking van het eerste lid hoeft geen passende beoordeling te worden gemaakt, ingeval het plan of het project een herhaling of voortzetting is van een ander plan, onderscheidenlijk project, of deel uitmaakt van een ander plan, voor zover voor dat andere plan of project een passende beoordeling is gemaakt en een nieuwe passende beoordeling redelijkerwijs geen nieuwe gegevens en inzichten kan opleveren over de significante gevolgen van dat plan of project.
3. Het bestuursorgaan stelt het plan uitsluitend vast, en gedeputeerde staten verlenen voor het project, bedoeld in het eerste lid, uitsluitend een vergunning, indien uit de passende beoordeling de zekerheid is verkregen dat het plan, onderscheidenlijk het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zal aantasten.
4. In afwijking van het derde lid kan, ondanks het feit dat uit de passende beoordeling de vereiste zekerheid niet is verkregen, het plan worden vastgesteld, onderscheidenlijk de vergunning worden verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
    a. er zijn geen alternatieve oplossingen;
    b. het plan, onderscheidenlijk het project, bedoeld in het eerste lid, is nodig om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en
    c. de nodige compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft.
5. Ingeval het plan, onderscheidenlijk het project, bedoeld in het eerste lid, significante gevolgen kan hebben voor een prioritair type natuurlijke habitat of een prioritaire soort in een Natura 2000-gebied, geldt, in afwijking van het vierde lid, onderdeel b, de voorwaarde dat het plan, onderscheidenlijk het project nodig is vanwege:
    a. argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijk gunstige effecten, of
    b. andere dwingende redenen van openbaar belang, na advies van de Europese Commissie.
6. Een advies van de Europese Commissie als bedoeld in het vijfde lid, onderdeel b, wordt door de Minister gevraagd. Het bestuursorgaan, onderscheidenlijk gedeputeerde staten doen daartoe een verzoek aan de Minister.
7. Compenserende maatregelen als bedoeld in het vierde lid, onderdeel c, maken onderdeel uit van het plan, onderscheidenlijk de verplichting om deze maatregelen te treffen maakt onderdeel uit van de vergunning voor het project, bedoeld in het eerste lid. Het bestuursorgaan dat het plan vaststelt meldt, onderscheidenlijk gedeputeerde staten melden de

compenserende maatregelen aan Onze Minister, die de Europese Commissie van de maatregelen op de hoogte stelt.

8. Ingeval een compenserende maatregel voorziet in de ontwikkeling of verbetering van leefgebieden voor vogels, natuurlijke habitats of habitats voor soorten buiten een Natura 2000-gebied, draagt Onze Minister ervoor zorg dat deze leefgebieden of habitats een Natura 2000-gebied, of een onderdeel van een Natura 2000-gebied worden.

Een passende beoordeling is verplicht als een plan, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen kan hebben voor de betrokken Natura 2000-gebieden.[1] Voor de inschatting van de effecten die een plan kan hebben, moet de significantie worden beoordeeld in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied, die voor kwalificerende soorten en habitats zijn geformuleerd. Als niet op grond van objectieve gegevens op voorhand significante gevolgen op een Natura 2000-gebied zijn uitgesloten, moet een passende beoordeling worden gemaakt.[2] In de passende beoordeling worden de effecten op Natura 2000-gebieden nader onderzocht. Vervolgens kan een bestemmingsplan slechts worden vastgesteld indien is verzekerd dat ook bij een maximale invulling van het plan de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet worden aangetast.

Wat is significant?
Het begrip significant speelt een sleutelrol bij het beoordelen van de vergunbaarheid van een ingreep in het kader van de Wet natuurbescherming. In de factsheet nr. 25: "*'Significantie' bij beoordeling van gevolgen voor Natura 2000-gebieden*" geeft de Commissie voor de Milieueffectrapportage aan op welke wijze het begrip significantie moet worden geïnterpreteerd bij een dergelijke toetsing.
De beoordeling of een effect al dan niet significant is, wordt benaderd vanuit de instandhoudingsdoelstellingen. Deze zijn vastgelegd in de aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden. Er zijn instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen en voor soorten.

- Voor habitattypen gaat het om behoud of uitbreiding van de oppervlakte en/of behoud of verbetering van de kwaliteit.
- Voor soorten gaat het om behoud of uitbreiding van de oppervlakte van het leefgebied, behoud of verbetering van de kwaliteit van het leefgebied en behoud of uitbreiding van de populatieomvang.

Als uit de Passende beoordeling blijkt dat een instandhoudingsdoel door het project of plan (mogelijk) niet gehaald wordt, wordt het effect als significant beschouwd.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)
Gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) worden aangewezen in de provinciale verordening. Voor dit soort gebieden geldt het 'nee, tenzij' principe, wat inhoudt dat binnen deze gebieden in beginsel geen nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen mogen plaatsvinden (zie ook par 2.2).

2.1.2. Soortenbescherming

In de Wnb wordt een onderscheid gemaakt tussen:

a. soorten die worden beschermd in de Vogelrichtlijn;
b. soorten die worden beschermd in de Habitatrichtlijn; en
c. de bescherming van overige soorten.

De Wnb bevat onder andere verbodsbepalingen ten aanzien van het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, eieren en rustplaatsen van vogels als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. Gedeputeerde Staten (hierna: GS) kunnen hiervan ontheffing verlenen en bij verordening kunnen Provinciale Staten (hierna: PS) vrijstelling verlenen van dit verbod. De voorwaarden waaraan voldaan moet worden om ontheffing of vrijstelling te kunnen verlenen zijn opgenomen in de Wnb en vloeien direct voort uit de Vogelrichtlijn. Verder is het verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen of te verstoren. GS kunnen hiervan ontheffing verlenen en bij verordening kunnen PS vrijstelling verlenen van dit verbod. De gronden voor verlening van ontheffing of vrijstelling zijn opgenomen in de Wnb en vloeien direct voort uit de Habitatrichtlijn.

1) Art. 2.8, tweede lid, van de Wnb.
2) ABRvS 23 april 2014, ECLI:NL:RVS:2014:1421.

Ten slotte is een verbodsbepaling opgenomen voor overige soorten. Deze soorten zijn opgenomen in de bijlage onder de onderdelen A en B bij de Wnb. De provincie kan ontheffing verlenen van deze verboden. Verder kan bij provinciale verordening vrijstelling worden verleend van de verboden. De noodzaak tot ontheffing of vrijstelling kan hierbij ook verband houden met handelingen in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden. Voor de Europees beschermde soorten (Vogel- en Habitatrichtlijn) is er overigens geen beleidsruimte en blijft de bescherming onveranderd.

Provinciale vrijstellingen
Bosmuis en veldmuis worden gezien als schadesoorten; het doden van beide soorten is gedurende het gehele jaar en in de gehele provincie toegestaan.
Daarnaast geldt in Flevoland een algemene vrijstelling voor onder meer ruimtelijke ingrepen voor de volgende soorten: bosmuis, bunzing , egel, haas, hermelijn, konijn, ree, vos, wezel, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en middelste groene kikker.

2.2. Ecologische hoofdstructuur/ Natuurnetwerk

2.2.1. Algemeen

Het Nationaal Natuurnetwerk (NNN), de opvolger van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), is een Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. De rechtstreekse werking van de EHS vindt plaats door de toetsing van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen voor het afwijken van bestemmingsplannen aan het EHS-beleid. Hoewel inmiddels wordt gesproken van NNN luidt titel 2.10 van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) 'Ecologische hoofdstructuur'. Het Rijk heeft het algemene EHS-beleid in het Barro vastgelegd. Op grond van artikel 2.10.2 Barro moeten provincies bij provinciale verordening (in dit geval een Structuurvisie) de EHS-gebieden aanwijzen en nauwkeurig begrenzen. Op grond van artikel 2.10.3 Barro moeten zij ook de wezenlijke kenmerken en waarden van die gebieden vastleggen. Daarnaast wijzen de provincies de natuurdoelen in de EHS aan. Een natuurdoel beschrijft een bepaalde natuurkwaliteit en wordt gebruikt als een toetsbare doelstelling voor een natuurgebied.

Op grond van artikel 2.10.4 Barro geldt er een algemeen beschermingsregime voor EHS-gebieden. Dit algemene regime bestaat eruit dat er geen toestemming mag worden verleend aan activiteiten die per saldo leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden of tot een significante vermindering van de oppervlakte van of samenhang tussen die gebieden. Toestemming voor dergelijke activiteiten kan wel worden gekregen indien (1) er sprake is van een groot openbaar belang, (2) er geen reële alternatieven zijn en (3) de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, de oppervlakte en de samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd. Of en in welke mate een ingreep van invloed is op het functioneren van de EHS wordt bepaald door het effect op de vastgelegde wezenlijke kenmerken en waarden voor het betreffende deel van de EHS. Een definitie voor wezenlijke kenmerken en waarden is te vinden in de Nota Ruimte (2004, p.114): "de wezenlijke kenmerken en waarden zijn de actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen van het gebied. Het gaat daarbij om: de bij het gebied behorende natuurdoelen en –kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde".

Het Natuurnetwerk valt buitendijks samen met Natura 2000. Zoals figuur 4 laat zien ligt het plangebied op circa 150 m van het NNN. De afstand tot de bosgebieden aan de noord- en zuidzijde bedraagt 700 m resp. 600 m.

Figuur 4. *Ligging landschapskunstwerk (rood) ten opzichte van Natuurnetwerk (groen en blauw)*

2.2.2. Externe werking

De externe werking vindt zijn grondslag in de Habitatrichtlijn en de Wet natuurbescherming en vloeit onmiddellijk voort uit de verplichting tot het behouden of brengen in een 'gunstige staat van instandhouding' van het habitattype of een soort. De EHS kent geen externe werking. De Minister van LNV heeft in 2008 in een brief aan de Tweede Kamer geschreven dat ingrepen buiten de EHS niet hoeven te worden beoordeeld op hun effecten voor de wezenlijke kenmerken en waarden binnen de EHS (TK 29576, nummer 12 en 52). Deze brief vloeide voort uit de Nota Ruimte.

Hoewel landelijk er geen externe werking van de Ecologische Hoofdstructuur van toepassing is, heeft de Provincie Flevoland het volgende opgenomen in de *'Verordening voor de fysieke leefomgeving 2012'*:
'*Een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden kan ook het gevolg zijn van planologische ontwikkelingen in de nabijheid van de aangewezen gebieden. Om deze mogelijkheid niet impliciet te laten optreden, zal in voorkomende gevallen ook ontwikkelingen nabij de EHS moeten worden getoetst op mogelijke effecten. Deze worden zoals gebruikelijk betrokken bij de integrale ruimtelijke belangenafweging. Wat als nabij moet worden aangemerkt is niet gebonden aan een vaste maat, maar situatieafhankelijk. Zowel type en omvang van de ontwikkeling als de specifieke kenmerken en waarden in die nabijheid spelen daarbij een rol. Wanneer in redelijkheid valt te voorzien dat zich significante effecten kunnen voordoen moet dit worden betrokken bij de ruimtelijke afweging.'*

Als gevolg hiervan dienen de gevolgen van het voornemen voor de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS / NNN bepaald te worden.

3. Uitgangsituatie

3.1. Natura 2000

De instandhoudingsdoelen voor het nabijgelegen Natura 2000-gebied Veluwerandmeren zijn weergegeven in onderstaande tabel:

Tabel 3.1 Instandhoudingsdoelen Veluwerandmeren

Habitattypen		SVI Landelijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren
H3140	Kranswierwateren	--	=	=			
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	-	=	=			
Habitatsoorten							
H1149	Kleine modderkruiper	+	=	=	=		
H1163	Rivierdonderpad	-	= (<)	=	=		
H1318	Meervleermuis	-	=	=	=		
Broedvogels							
A021	Roerdomp	--	>	>			5
A298	Grote karekiet	--	>	>			40
Niet-broedvogels							
A005	Fuut	-	=	=		400	
A017	Aalscholver	+	=	=		420	
A027	Grote Zilverreiger	+	=	=		40	
A034	Lepelaar	+	=	=		3	
A037	Kleine Zwaan	-	=	=		120	
A050	Smient	+	=	=		3500	
A051	Krakeend	+	=	=		280	
A054	Pijlstaart	-	=	=		140	
A056	Slobeend	+	=	=		50	
A058	Krooneend	-	=	=		30	
A059	Tafeleend	--	= (<)	=		6600	
A061	Kuifeend	-	= (<)	=		5700	
A067	Brilduiker	+	=	=		220	
A068	Nonnetje	-	=	=		60	
A070	Grote Zaagbek	--	=	=		50	
A125	Meerkoet	-	=	=		11000	

Verklaring symbolen

Staat van instandhouding (SVI)	Doelstellingen
+ redelijk - slecht - - zeer slecht	= behoud > Verbetering/uitbreiding = (<)achteruitgang ten gunste van ander habitattype of soort toegestaan

3.2. Natuurnetwerk / EHS

De Ecologische Hoofdstructuur heet met de invoering van de nieuwe Wet Natuurbescherming per 1 januari 2017 het Natuurnetwerk Nederland. De relevante provinciale ruimtelijke beleidsregels uit 2013 spreken overigens over de EHS. Het Natuurnetwerk valt buitendijks aan de oostzijde samen met Natura 2000. Zoals figuur 4 laat zien ligt het plangebied op minimaal 150 van het NNN. De effecten zijn hier identiek aan de effecten op Natura 2000 en worden beschreven in het volgende hoofdstuk. De afstand tot de NNN-bosgebieden aan de zuidzijde bedraagt minimaal 600 m. Vanwege de beoogde heiwerkzaamheden worden verstoringseffecten in de aanlegfase niet uitgesloten.

Greppelveld
Het Greppelveld vormt een waardevol open weidevogelgebied, bestaand uit halfnatuurlijke graslanden. Langs de west- en zuidrand van het gebied ligt de Elburgerweg (N309) en langs de oostrand de Drontermeerdijk (N306). Deze twee wegen veroorzaken, samen met de midden door het gebied lopende Stobbenweg, geluid- en lichtinval in het gebied. Het gehele Greppelveld wordt gevoed door sterke kwel. Dit maakt het gebied van waarde voor bijzondere soorten als watersnip, vroege glazenmaker en glassnijder.
Binnen de geluidscontour van de heiwerkzaamheden liggen de natuurbeheertypen *N13.01 Vochtig weidevogelgrasland en N04.02 Zoete plas.* Het weidevogelgrasland is een weidevogelreservaat, waar soorten als Grutto, Tureluur en Watersnip broeden. Het gebied dreigt te verdrogen en is daarom opgenomen op de TOP-lijst Verdroging. Samen met EHS-gebied Kievitslanden wordt het Greppelveld binnen Flevoland als één van de weinige gekenmerkt door een open graslandkarakter met laagveeninvloeden. Het Greppelveld vormt een onderbreking in de 'bosgordel' van de oostrand van Flevoland. Het heeft een stapsteenfunctie voor laagveen en moerassoorten die in een aantal elementen in de oostrand van Flevoland voorkomen.
De plas heeft een steile beschoeiing en staat niet in open verbinding met de Veluwerandmeren. De plas is daarom niet geschikt voor vissen en reptielen zoals de Ringslang. Wel maken veel eenden gebruik van de plas om te rusten en te foerageren.

<u>Doelsoorten</u>
Broedvogels: Zomertaling, Grutto, Tureluur, Watersnip, Graspieper, Kwartelkoning, Wulp, Slobeend
Niet-broedvogels: Blauwe kiekendief, Grote zilverreiger, Lepelaar
Zoogdieren: Meervleermuis, Das (pot.), Waterspitsmuis (pot.), Bunzing, Wezel, Hermelijn
Reptielen: Ringslang (pot.)
Libellen: Glassnijder, Weidebeekjuffer (pot.), Vroege glazenmaker

Het Spijk
De bodemverschillen in combinatie met een sterk variërende invloed van kwel maakt dat de wezenlijke kenmerken en waarden van het Spijk-Bremerberg worden gevormd door natuurwaarden die gekoppeld zijn aan verschillende ecosystemen. Enerzijds betreft dit natuurwaarden die gekoppeld zijn aan structuurrijk bos op zowel zandgrond als zavel (bosvogels, vleermuizen en overige zoogdieren, mossen, paddenstoelen, varens). Op zandgrond onder invloed van sterke kwel (Spijkbos) heeft zich op open plekken een vegetatie ontwikkeld met kenmerken van vochtige duinvalleien. Op drogere delen komen lokaal plantensoorten van schralere bodems voor.

In het bosgebied van het Spijk zijn binnen de geluidscontour van de heiwerkzaamheden twee natuurbeheertypen aanwezig;

N16.01 Droog bos met productie
Het Spijkbos is aangeplant vanaf 1959 en bestaat voor 90% uit loofhout en 10% naaldhout (vooral Corsicaanse en Oostenrijkse den). Hier zijn plantensoorten aanwezig van schralere bodem, maar wel met kalkinvloed, als Blauw walstro en Geelhartje. Op de naaldbospercelen komen bijzondere paddenstoelen voor, zoals Slijmige spijkerzwam.

N16.02 Vochtig bos met productie
Het bosreservaat Bremerberg is vanaf 1964 aangeplant en bestaat voornamelijk uit loofhout. Het heeft door een 'nietsdoenbeheer' een natuurlijk ogend uiterlijk met veel (half)omgevallen bomen, staand en liggend door hout, open plekken met ruigtekruiden, opslag en struikgewas zoals Meidoorn, Sleedoorn, Vlier, Haagbeuk, Es en Esdoorn. Op enkele plaatsen is de zeer zeldzame Zachte naaldvaren gevonden. Hier komen bosvogels voor als Wespendief, Havik en Boomklever.

<u>Doelsoorten</u>
Broedvogels: Dodaars, Graspieper, Huiszwaluw, Kneu, Spotvogel, Buizerd, Havik, Wespendief, IJsvogel, Boomklever
Zoogdieren: Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Meervleermuis, Rosse vleermuis, Watervleermuis
Eekhoorn, Das, Boommarter, Waterspitsmuis (pot.), Bunzing, Wezel, Hermelijn
Reptielen: Ringslang (pot.)
Vissen: Kleine modderkruiper (pot.), Winde (pot.), Paling (pot.)
Libellen: Vroege glazenmaker, Glassnijder, Gevlekte witsnuitlibel (pot.), Weidebeekjuffer, Bandheidelibel (pot.)
Planten: Rietorchis, Parnassia, Blauw walstro, Geelhartje
Paddenstoelen: Papegaaizwammetje, Slijmerige spijkerzwam

3.3. Beschermde soorten

Ter beoordeling van de kans op de aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied is in april 2018 een quickscan op basis van een verkennend veldonderzoek uitgevoerd door Adviesbureau Mertens. Deze quickscan is als bijlage 2 opgenomen bij deze natuurtoets. De conclusie van deze quickscan is dat het plangebied geen ruimte biedt voor vaste rust-, verblijfs- of voortplantingsplaatsen dan wel essentiële foerageergebieden van zwaarbeschermde soorten. Het voornemen levert derhalve geen strijdigheid op met betrekking tot beschermde soorten. Dit thema wordt daarom in de voorliggende natuurtoets niet verder uitgewerkt.

4. Effecten

4.1. Inleiding

De beoogde ontwikkeling vindt buiten Natura 2000 plaats. Op voorhand kan daarom worden geconcludeerd dat het plan niet zal leiden tot areaalverlies of versnippering binnen beschermde gebieden. De nieuw te graven waterpartij zal de waterhuishouding in de omliggende natuurgebieden niet beïnvloeden vanwege de relatief grote afstand en de ondoorlatende kleibodem.
Verstoring in de aanlegfase zal mogelijk optreden als gevolg van heiwerkzaamheden, verlichting of beweging (optische verstoring). Daarnaast is vermesting en verzuring als gevolg van extra stikstofdepositie door extra verkeersemissies in de aanlegfase niet op voorhand uitgesloten. Deze potentiële effecten worden daarom hieronder nader uitgewerkt.

4.2. Verstoring

4.2.1. Geluid

Algemeen
Vogels zijn in het algemeen gevoelig voor verstoring door geluid. De mate van gevoeligheid hangt onder andere af van het geluidsniveau, de duur van de verstoring, de periode en het tijdstip waarin verstoring plaatsvindt, de locatie en de gevoeligheid van de soort zelf. De verstoringgevoeligheid van vogels hangt verder af van andere factoren, zoals de voedselbeschikbaarheid, de grootte van de groep en de mate van gewenning aan de verstoring. Verstoring door geluid kan ertoe leiden dat vogels onvoldoende mogelijkheid hebben om te foerageren, onvoldoende op hun broedsel en jongen kunnen passen, stressreacties krijgen zoals een verhoogde hartslag en uiteindelijk dat ze uitwijken naar andere leefgebieden.

Aanlegfase
Voor vogels van open landschappen (Greppelveld en Veluwemeer) geldt een verstoringsdrempel van 47 dB(A). Voor bosvogels is deze verstoringsdrempel 42 dB(A) (bron: Reijnen, 1992). In tabel 5.1 is de ligging van deze contouren aangegeven voor verschillende bouwwerkzaamheden.

Tabel 5.1 Ligging 42 en 47 dB(A)-contour bouwwerkzaamheden

Activiteit	Afstand 47 dB(A)-contour (m)	Afstand 47 dB(A)-contour (m)
Heien betonpalen	1615	1089
Geluidarm aggregaat	122	70
Geluidarme pomp (elektrisch)	84	48
Compressor	221	128
Ontgraven met 1 graafmachine	291	171
12 vrachtwagens. per uur (24 bewegingen)	25	14

(bron: www.AV-consulting.nl)

Maatgevend voor de mate van verstoring is het heien van betonpalen. De maximale 47 dB(A)-contour die hiermee samenhangt is weergegeven in figuur 5.

Figuur 5. *Ligging 42 en 47 dB(A)-verstoringscontour vogels a.g.v. heiwerkzaamheden (rode cirkel)*

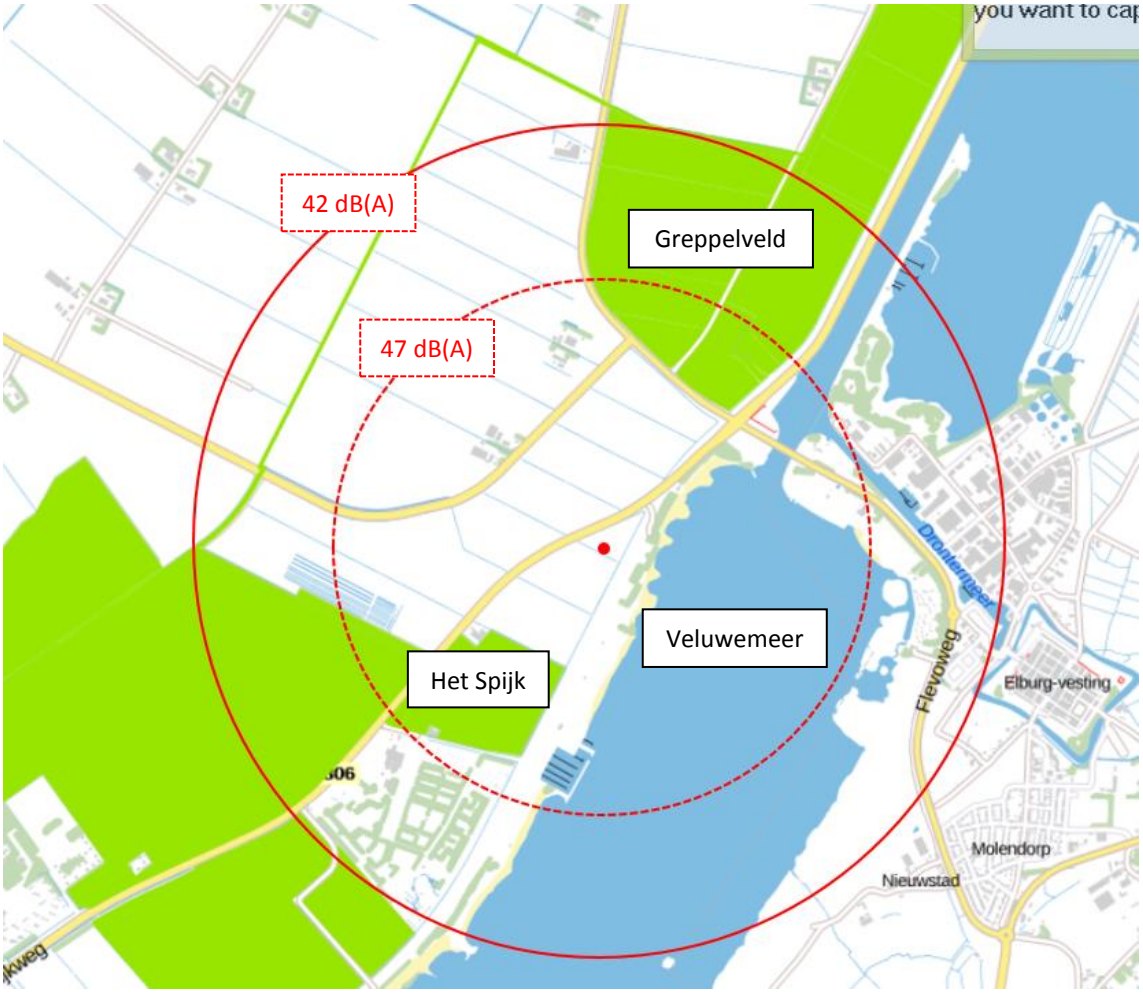

Uit bovenstaande figuur blijkt dat de beide contouren deels overlappen met Natura 2000 en het Natuurnetwerk. Op het water (Natura 2000) geldt de 47 dB(A)-contour. Aangezien het hier gaat om een tijdelijke verstoring (2 dagen) van een relatief zeer klein deel van het Natura 2000-gebied zal dit verstoringseffect niet significant zijn. Bij uitvoering in augustus is er geen sprake van verstoring van kwalificerende broedvogels van het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren aangezien deze in de verre omtrek afwezig zijn. In augustus zijn er sowieso zelden of nooit broedende vogels aanwezig. In deze maand ontbreken bovendien de kwalificerende vogelsoorten in dit Natura 2000-gebied of zijn slechts in (zeer) kleine aantallen aanwezig (zie ook bijlage 4 *Seizoenvoorkomen*). Slechts vier soorten zijn in augustus in dit Natura 2000-gebied aanwezig (aalscholver, fuut, krakeend, lepelaar) maar de laatste twee soorten ontbreken in dit deel van het Veluwerandmerengebied vrijwel geheel (bron: www.waarneming.nl). De populaties van de wel aanwezige kwalificerende vogels (aalscholver en fuut) bevinden zich ruim boven hun instandhoudingsdoelen (zie ook figuur 6) zodat een minimale tijdelijke verstoring (als deze al optreedt) geen gevolgen zal hebben voor het behalen van deze instandhoudingsdoelen.

Figuur 6. *Seizoenvoorkomen en populatietrend fuut en aalscholver*

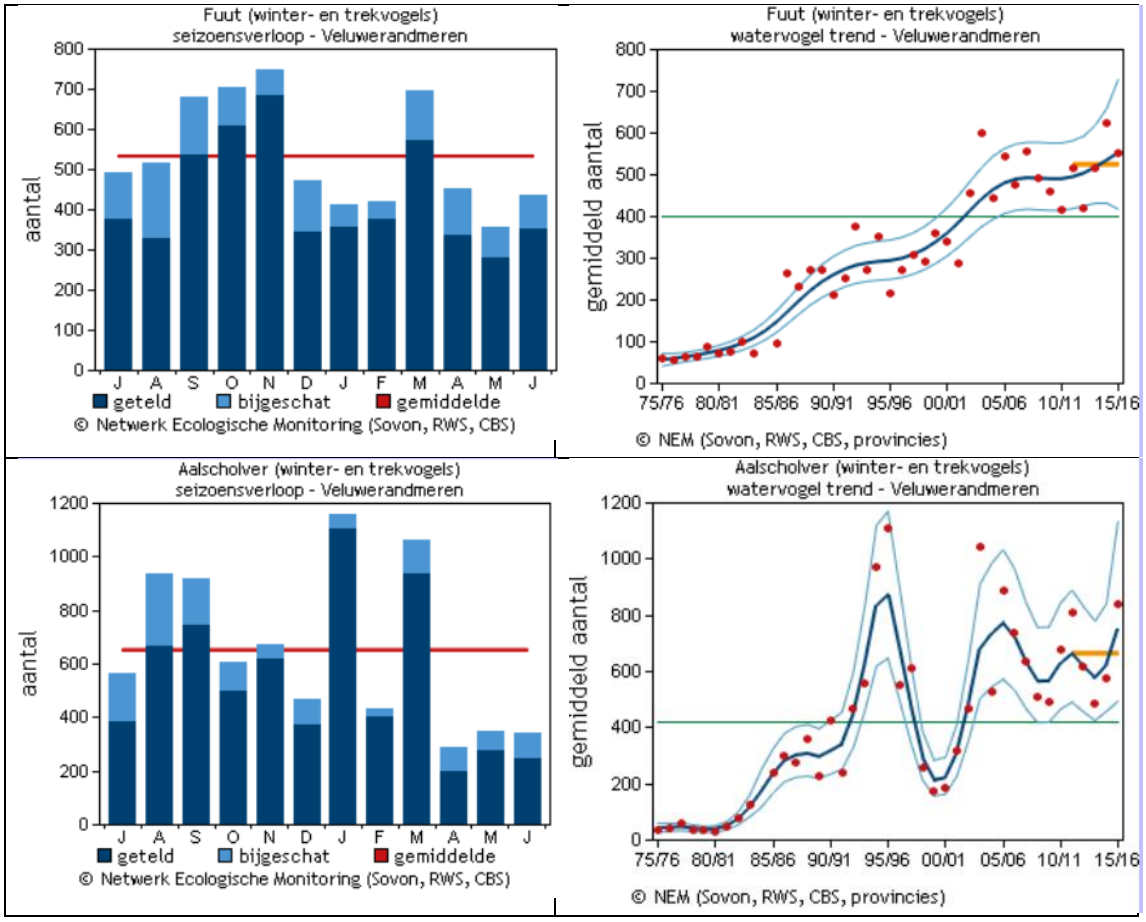

Uitvoering in september

Indien uitvoering in september noodzakelijk blijkt (mocht uitvoering in augustus onverhoopt niet lukken) dan zijn er in deze maand in totaal tien soorten ergens in dit Natura 2000-gebied in relevante aantallen aanwezig. Het betreft aalscholver, fuut, krakeend, krooneend, lepelaar, meerkoet, pijlstaart en slobeend (bron: SOVON).

Van deze soorten zijn aalscholver, fuut, krooneend, meerkoet en pijlstaart regelmatig op het aangrenzende water waargenomen, doch met uitzondering van aalscholver en fuut slechts zelden in september (bron: www.waarneming.nl). Al deze soorten bevinden zich qua aantallen ruim boven het instandhoudingsdoel voor dit Natura 2000-gebied. Een verstoring van relatief kleine aantallen individuen gedurende slechts twee dagen zal (als deze al optreedt) geen gevolgen hebben voor het behalen van deze instandhoudingsdoelen.

<u>Verstoring NNN/EHS</u>

Uitvoering van de heiwerkzaamheden gedurende twee dagen in de maand augustus (voor wat betreft Natura 2000 het minst schadelijk; zie hiervoor) kan in theorie leiden tot verstoring van de NNN-doelsoort wespendief. Deze soort broedt immers nog in deze maand, maar is niet aanwezig binnen het 42 dB(A)-invloedsgebied van de heiwerkzaamheden zoals weergegeven in figuur 5 (bron: www.waarneming.nl). In de maand september is er sowieso geen sprake van verstoring van broedende vogels.

In de aanlegfase is verder sprake van een tijdelijke toename van de verkeersintensiteit op de N306 van maximaal 20 mvt/etm op minimaal 70 meter afstand van het Veluwemeer (Natura 2000). Ten opzichte van de huidige verkeersintensiteit van enkele duizenden mvt/etm is dit een toename van enkele procenten. Uit de praktijk van vele akoestische berekeningen blijkt dat een verkeerstoename tot 25% niet leidt tot een toename van 1,5 dB of hoger, onafhankelijk van de hoogte van de verkeersintensiteit (bron:

Rho Adviseurs). Een toename kleiner dan 1,5 dB is niet hoorbaar voor het menselijk oor en evenmin voor het gehoor van vogels dat aanzienlijk slechter is dan dat van mensen (bron: Alterra-rapport 1482). De verkeerstoename naast Natura 2000 op de N306 leidt dus tot een geluidstoename van (veel) minder dan 1 dB(A) en is derhalve verwaarloosbaar (onhoorbaar) klein.

4.2.2. Licht

Doordat de aanlegwerkzaamheden in de zomer plaatsvinden zullen deze werkzaamheden geheel bij daglicht kunnen worden uitgevoerd. Kunstlicht in de vorm van bouwlamepen e.d. zijn dan niet nodig, zodat verstoring van lichtgevoelige vleermuizen (waaronder de kwalificerende soort meervleermuis) geheel kan worden uitgesloten. Overigens zijn er geen waarnemingen van de meervleermuis in dit deel van het Veluwemeer bekend.

4.3. Vermesting en verzuring

In de aanlegfase zal gedurende enkele weken gebruik worden gemaakt van zware machines. Voor de berekeningen van de stikstofdepositie worden de volgende uitgangspunten gehanteerd;

- Bij de aanleg wordt uitgegaan van de inzet gedurende 4 weken, weken, 5 dagen per week, 8 uur per dag van 1 hydraulische kraan, 1 shovel, 1 dumper en 1 bulldozer.
- Voor alle machines geldt een brandstofgebruik van 30 liter per uur. Gedurende 160 uur gebruiken de 4 machines dus elk 4.800 liter brandstof; in totaal 19.200 liter. Omdat de machines in het hele werkgebied worden ingezet worden de emissies ingevoerd als vlakbron.
- Tijdens de aanlegfase is behalve de inzet van machines op het terrein ook het verkeer van en naar de ontwikkeling een relevante factor voor de uitstoot van stikstof. Uitgegaan wordt van 10 lichte motorvoertuigbewegingen ten behoeve van woon-werkverkeer en 10 zware motorvoertuigbewegingen -bewegingen per etmaal als gevolg van het leveren van materiaal voor de bouwfase. Omgerekend naar jaarbasis betreft het (afgerond) 1 mvt per etmaal (licht en zwaar).

Het bouwverkeer zal via de Spijkweg het plangebied verlaten, waar dit extra verkeer opgaat in het heersende verkeersbeeld. Dit is het geval op het moment dat het aan- en afrijdende verkeer zich door zijn snelheid en rij- en stopgedrag nog niet, dan wel niet meer onderscheidt van het overige verkeer dat zich op de betrokken weg bevindt. Op grond van jurisprudentie worden de gevolgen voor het milieu van het af- en aanrijdend verkeer niet meer aan het in werking zijn van de inrichting toegerekend wanneer dit verkeer kan worden geacht te zijn opgenomen in het heersende verkeersbeeld.

Op basis van bovengenoemde verkeersproductie is in AERIUS Calculator de stikstofdepositie binnen Natura 2000 berekend. Op geen enkel stikstofgevoelig Natura 2000-gebied blijkt er sprake van enige depositie hoger dan de drempelwaarde (0,05 mol/ha/jr; zie bijlage 3 AERIUS-berekeningen). Derhalve is er geen enkel depositie-effect en is er geen sprake van een vergunning- of meldingsplicht in het kader van het Programma Aanpak Stikstof (PAS).

4.4. Cumulatie

Omdat de aanlegwerkzaamheden in de nazomer plaatsvinden en de enige activiteit die qua verstoring reikt tot aan het Natura 2000-gebeid (heien) slechts 2 dagen in beslag neemt, is de verstoring van vogels op het Veluwemeer verwaarloosbaar klein. Derhalve behoeft ook geen cumulatietoets te worden uitgevoerd.

5. Conclusies

De bouw van het beoogde landschapskunstwerk is getoetst aan de Wet natuurbescherming en het NNN-beleid van de provincie Flevoland.

Effecten als gevolg van areaalverlies, verdroging, vermesting, verzuring, versnippering zijn afwezig vanwege de kleine ingreep in relatie tot de afstand tot gevoelige natuurgebieden. Doordat de heiwerkzaamheden gedurende twee dagen in augustus of september plaatsvinden zijn de aantallen kwalificerende vogels op het aangrenzende water binnen de verstoringscontour zeer gering en is de verstoring van Natura 2000-gebied en het Natuurnetwerk daarom verwaarloosbaar klein. Vanwege het ontbreken van effecten op Natura 2000 behoeft dan ook geen cumulatietoets te worden uitgevoerd.

Uit een uitgevoerde quickscan op basis van een verkennend veldonderzoek is vast komen te staan dat het plangebied geen ruimte biedt voor vaste rust-, verblijfs- of voortplantingsplaatsen dan wel primaire foerageergebieden van zwaarbeschermde soorten. Voor de mogelijk aanwezige licht beschermde soorten geldt een provinciale vrijstelling voor ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Het voornemen levert derhalve geen strijdigheid op met betrekking tot beschermde soorten.

Een ontheffing of vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming is niet benodigd.

Bijlage 1 Bronnen

- Alterra, Dobben, H.F. van (2012): *'Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebieden van Natura 2000'* Alterra-rapport 2397;
- Greve, M.S.E en H. Miedema (2011): "*Wezenlijke kenmerken en waarden EHS Gemeente Dronten"* A&W rapport 1359
- Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden (2008): *'Verstoringsgevoeligheid van vogels - Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie*'. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Provincie Flevoland (2016): "*Verordening van Provinciale Staten van de provincie Flevoland houdende regels voor de uitvoering van de wet natuurbescherming Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Flevoland 2016"*
- Rijkswaterstaat (2016): '*Natura 2000 ontwerpbeheerplan IJsselmeergebied 2016 – 2021 Veluwerandmeren'*
- www.calculator.aerius.nl/calculator/
- www.sovon.nl
- www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/
- www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/effectenindicator
- www.waarneming.nl

Bijlage 2 Quickscan Adviesbureau Mertens

Concept rapport

QUICK SCAN BESCHERMDE PLANTEN- EN DIERSOORTEN LANDSCHAPSKUNSTWERK DRONTEN

Adviesbureau

Mertens

Concept rapport

QUICK SCAN BESCHERMDE PLANTEN- EN DIERSOORTEN LANDSCHAPSKUNSTWERK DRONTEN

rapportnr. 2018.3009

april 2018

In opdracht van:
Rho adviseurs voor leefruimte
Postbus 150
3000 AD ROTTERDAM

Adviesbureau Mertens B.V.
Bureau voor natuur, ruimtelijke
ordening en ecotoxicologie

Bezoekadres: Dr. Willem Dreeslaan 1 te Bennekom
Postadres: Postbus 367, 6700 AJ te Wageningen

T: 0317-428694
M: 06-29458456

E: info@adviesbureau-mertens.nl
I: www.adviesbureau-mertens.nl

© Adviesbureau Mertens BV, Wageningen, 2018.

Deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming vrij worden vermenigvuldigd. De verzamelde data zijn alleen te gebruiken voor het hier geschetste onderzoek en mogen niet voor andere doeleinden worden gebruikt.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 2

1.1 INLEIDING 2
1.2 HET PLANGEBIED EN DE PLANNEN 2
1.3 DOELSTELLING VAN HET ONDERZOEK 4
1.4 OPBOUW RAPPORT 4

2. BESCHERMDE PLANTEN- EN DIERSOORTEN 5

2.1 WET NATUURBESCHERMING 5
2.2 RODE LIJST 5

3. METHODE 6

4. RESULTAAT INVENTARISATIE EN BEOORDELING 7

4.1 FLORA 7
4.2 VLEERMUIZEN 7
4.3 OVERIGE ZOOGDIEREN 7
4.4 BROEDVOGELS 7
4.5 AMFIBIEËN 8
4.6 VISSEN 8
4.7 REPTIELEN 8
4.8 OVERIGE 8

5. SAMENVATTENDE CONCLUSIE 9

GERAADPLEEGDE LITERATUUR 10

BIJLAGEN 11

1. PLANGEBIED 12
2. BEGRIPPEN 13

1. INLEIDING

1.1 Inleiding

Er is het voornemen voor de realisatie van een Landschapskunstwerk Dronten, genaamd Land art monument. De aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten vormt een te onderzoeken aspect omdat met de plannen effecten kunnen ontstaan op soorten die beschermd zijn via de Wet natuurbescherming. Op grond hiervan is aan Adviesbureau Mertens B.V. uit Wageningen gevraagd om een verkennend veldonderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van wettelijk beschermde soorten en indien aanwezig, aan te geven hoe hiermee dient te worden omgegaan. In dit rapport worden de resultaten van deze verkenning gepresenteerd.

1.2 Het plangebied en de plannen

Het plangebied van het landschapskunstwerk Dronten is gelegen in de hoek van de N206 en het Veluwerandmeer (zie figuur 1 en bijlage 1 voor de exacte ligging en begrenzing). Dit gebied bestaat uit een akker. De wens is om hier een kunstwerk te realiseren. In figuur 2 wordt een beeld gegeven van het plangebied op dinsdag 24 april 2018 en in figuur 3 wordt een beeld gegeven van de plannen.

Figuur 1. Globale ligging van het plangebied van het landschapskunstwerk Dronten.

Figuur 2. Foto-impressie van het plangebied van het landschapskunstwerk Dronten.

Figuur 3. Impressie van de plannen van het landschapskunstwerk Dronten (rood kader).

1.3 Doelstelling van het onderzoek

De doelstelling van het onderzoek is tweeledig. Enerzijds wordt inzichtelijk gemaakt welke wettelijk beschermde natuurwaarden in het kader van de soortbescherming van planten- en diersoorten te verwachten zijn. Anderzijds worden de consequenties van deze aanwezigheid voor de planontwikkeling weergegeven.
Gelet op de opdracht genoemd in de inleiding en de doelstelling, is het van belang dat de volgende vragen worden beantwoord:

1. Welke wettelijk beschermde planten- en diersoorten komen mogelijk voor ter plaatse van en in de directe omgeving van het plangebied?
2. Welke verwachte wettelijk beschermde planten- en diersoorten ondervinden nadelen van de plansituatie?
3. Hoe dient te worden omgegaan met eventuele negatieve effecten van de plansituatie op wettelijk beschermde planten- en diersoorten?

1.4 Opbouw rapport

Na een korte uitleg over de soortbescherming van de Wet natuurbescherming (hoofdstuk 2) komen achtereenvolgens aan de orde:

- De onderzoeksmethode (hoofdstuk 3).
- Een beschrijving van de aanwezigheid van beschermde soorten (hoofdstuk 4).
- Een beoordeling van de effecten op beschermde soorten (hoofdstuk 5).

In bijlage 2 wordt een overzicht gegeven van de gebruikte definities en afkortingen.

2. BESCHERMDE PLANTEN- EN DIERSOORTEN

2.1 Wet natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht geworden. Deze wet integreert de Flora- en faunawet, Boswet en Natuurbeschermingswet 1998 tot één wet. Deze wet implementeert tevens de Vogel- en Habitatrichtlijn en andere verdragen in het nationaal natuurbeschermingsrecht. Het bevoegd gezag is Gedeputeerde Staten van de Provincie(s) waar een project wordt gerealiseerd. Gedeputeerde Staten kunnen deze bevoegdheid ook overdragen conform lid 7 van deze wet. De nieuwe Wet natuurbescherming sluit aan bij de internationale kaders zoals de Vogel- en Habitatrichtlijn. De soortbescherming richt zich dan ook primair op de bescherming van plant- en diersoorten die genoemd zijn in deze richtlijnen.
Daarnaast is een deel van de soorten van de Rode Lijst (zie paragraaf 2.3) beschermd via de Nieuwe Wet natuurbescherming. Tevens geldt voor alle soorten de algemene zorgplicht, zoals deze ook al gold onder de Flora- en faunawet.
Indien een plan resulteert in negatieve beïnvloeding van een soort of soorten kan ontheffing worden verleend conform artikel 3.3 van de Wet natuurbescherming voor soorten van artikel 3.1 en 3.2 (Vogelrichtlijnsoorten). Ontheffing kan worden verleend conform artikel 3.8 van de Wet natuurbescherming voor soorten van artikel 3.4 en 3.6 (Habitatrichtlijnsoorten). De criteria voor ontheffingsverlening voor deze soorten zijn identiek aan die van de Flora- en faunawet omdat de ontheffingsgronden van de Vogel- en Habitatrichtlijn gelijk zijn gebleven. Het nationaal recht staat het niet toe om hiervan af te wijken.
Provincies kunnen voor de nationaal beschermde soorten een algemene vrijstelling verlenen. In de Provincie Flevoland wordt voor een aantal soorten vrijstelling verleend in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden. Het betreft bastaardkikker, bosmuis, bruine kikker, bunzing, egel, gewone pad, haas, hermelijn, kleine watersalamander, konijn, ree, vos en wezel. Het doden van bosmuizen en veldmuizen is gedurende het gehele jaar en in de gehele provincie toegestaan.

2.2 Rode lijst

De Rode lijst met bedreigde soorten is eind 2004 gepubliceerd in de Staatscourant en voor een deel in 2009 herzien. Aan de op deze lijst genoemde soorten komt bescherming toe voor zover zij vallen onder het beschermingsregime van de Wet natuurbescherming.

Tussen de Wet natuurbescherming en de Rode lijsten bestaat geen formele relatie. Alleen op basis van “gunstige staat van instandhouding” kunnen bij beschermde Rode lijstsoorten "zwaardere" randvoorwaarden gelden ten aanzien van mitigerende en compenserende maatregelen dan voor algemene soorten. Zo zal het bij zeer algemeen voorkomende soorten die gering afnemen in aantal (Rode lijstsoort met het criterium gevoelig) relatief eenvoudig zijn om aan te tonen dat de "gunstige staat van instandhouding" niet in het geding komt. Voor soorten met een beperkt verspreidingsbeeld en die afnemen in aantal (soorten van de Rode lijst met het criterium bedreigd of ernstig bedreigd) is een uitgebreide effectenstudie wenselijk. Voor deze soorten geldt namelijk de zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild levende dieren, inclusief hun leefomgeving en voor alle planten en hun groeiplaats. Dit artikel is derhalve ook gericht op het voorkomen van doden en verwonden van algemene soorten. Op deze manier wordt nader invulling gegeven aan de bescherming van soorten die in aantal en/of verspreiding afnemen.

3. METHODE

Op dinsdag 24 april 2018 is een bezoek gebracht aan het plangebied en de directe omgeving. Gedurende dit bezoek is dit gebied en de directe omgeving beoordeeld op het mogelijk voorkomen van beschermde planten- en diersoorten. Dit vond plaats aan de hand van aanwezige ecotopen en sporen. Er is beperkt gebruik gemaakt van bestaande verspreidingsgegevens om het (potentieel) voorkomen van beschermde soorten te bepalen omdat deze via o.a. Waarneming.nl worden beheerd voor een veel groter gebied. Overige waarnemingen worden tevens bewaard voor een groot gebied, namelijk op kilometerniveau zoals weergegeven op www.telmee.nl. en op een nog groter schaalniveau in verspreidingsatlassen.

4. RESULTAAT INVENTARISATIE EN BEOORDELING

4.1 Flora

Het plangebied is volledig in cultuur gebracht en is in gebruik als akker. De aanwezigheid van beschermde planten wordt derhalve uitgesloten. Gedurende het verkennend veldonderzoek op dinsdag 24 april 2018 zijn geen beschermde plantensoorten of resten van beschermde plantensoorten vastgesteld op muren of in straatkolken. Op grond hiervan wordt de aanwezigheid van beschermde plantensoorten uitgesloten.

4.2 Vleermuizen

Getoetst is op de verschillende functies die het plangebied kan hebben voor vleermuizen. Dit betreft plaatsen waar vleermuizen kunnen verblijven (verblijfplaatsen zoals kolonie-, paar- en winterverblijfplaatsen), vaste routen tussen verblijfplaatsen in de zomer en winter; respectievelijk vlieg- en migratierouten en plaatsen en gebieden waar vleermuizen foerageren.

De aanwezigheid van verblijfplaatsen zoals kolonie-, paar- en overwinteringsplaatsen van vleermuizen kan worden uitgesloten. In het gebied zijn geheel geen geschikte potentiele verblijfplaatsen aangetroffen waarin vleermuizen kunnen verblijven.

In het plangebied ontbreekt het aan lijnvormig landschapselement waarop vleermuizen zich kunnen oriënteren. Effecten op vliegroutes worden derhalve uitgesloten.

De aanwezigheid van migratieroutes wordt uitgesloten omdat grootschalige landschapselementen zoals dijken en rivieren niet voorkomen in of aansluiten op het plangebied.

Met de realisatie van de plannen zal het gebied niet van vorm veranderen, gelet op de foerageermogelijkheden van vleermuizen. Mogelijk foerageert er sporadisch gewone dwergvleermuis als gevolg van de aanwezige ecotopen (pionierecotoop). Het plangebied is nu niet van waarde als essentieel foerageergebied en in de toekomst zal deze functie niet negatief verminderen doordat er geen essentiële zaken veranderen. Effecten op de foerageermogelijkheden van vleermuizen worden derhalve uitgesloten.

4.3 Overige zoogdieren

Gelet op de aanwezige ecotopen van het plangebied en de geografische ligging (zie Broekhuizen e.a., 2016) wordt de aanwezigheid van beschermde overige zoogdieren uitgesloten.

4.4 Broedvogels

Gedurende het verkennend veldonderzoek op dinsdag 24 april 2018 zijn geen geschikte (potentiële) nestlocaties aangetroffen voor vogels (al dan niet met vaste rust- en verblijfplaatsen). Voor kievit en scholekster is er te veen verstoring.

4.5 Amfibieën

Gelet op de aanwezige ecotopen (mate van verhardingen, ontbreken vegetatie), wordt het voorkomen van amfibieën uitgesloten.

4.6 Vissen

Door het ontbreken van oppervlaktewater in en direct rond het plangebied, wordt de aanwezigheid van vissen uitgesloten.

4.7 Reptielen

Gezien de huidige aanwezige ecotopen van het plangebied ten opzichte van de verspreiding van reptielen (zie Ravon.nl, Creemers & Delft, 2009), kan de aanwezigheid van reptielen worden uitgesloten.

4.8 Overige

Gezien de huidige aanwezige ecotopen kan de aanwezigheid van beschermde ongewervelden (o.a. diverse soorten dagvlinders en libellen) worden uitgesloten. Nationaal beschermde dagvlinders en libellen komen alleen voor in specifieke ecotopen.

5. SAMENVATTENDE CONCLUSIE

Er is het voornemen voor de realisatie van kunstwerk Land art monument te Dronten. Deze activiteit zou kunnen samen gaan met effecten op beschermde planten- en diersoorten. Op grond hiervan is een verkennend veldonderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde soorten.

Het plangebied bezit geen mogelijkheden voor vleermuizen en vogels om er te verblijven. Mogelijk vliegen en foerageren er vleermuizen. Gedurende en na realisatie van de plannen kunnen deze soorten er blijven vliegen en foerageren. Het voorkomen van overige beschermde soorten wordt uitgesloten.

Op grond van bovenstaande analyse worden effecten op beschermde planten- en diersoorten uitgesloten; het plan van het kunstwerk Land art monument te Dronten is niet in strijd met het gestelde binnen de Wet natuurbescherming.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Literatuur

- Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J.B.M., 2016. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Nationaal Natuurhistorisch Museum Leiden, VZZ, Nijmegen, 1-348.
- Creemers, C.M., Delft, J., 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nijmegen, 1-476.
- EEG, 1979. Richtlijn 79/43/EEG inzake het behoud van de Vogelstand. Publicatieblaan den Europese Gemeenschap, nummer L. 103.
- EEG, 1992. Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van wilde flora en fauna. Publicatieblad van den van de Europese Gemeenschap, nummer L. 206/7.
- Gerstmeier, R., Romig, T., 1997. Zoetwatervissen van Europa, Tirion, Baarn, 1-368.
- Hustings, F., Vergeer, J.W., Eekelder, P., 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nationaal Natuurhistorisch Museum Leiden, SOVON, Beek-Upbergen, 1-584.
- Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W., 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. KNNV, Utrecht, 1-260.
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Dienst Regelingen, 2009a. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Ministerie van ELI (Dienst Regelingen), Den Haag.
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Dienst Regelingen, 2009b. Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Ministerie van ELI (Dienst Regelingen), Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2004. Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2009. Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie van Economische Zaken, 2016. Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming). Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 34 (2016), 1-84.
- SOVON, 1987. Atlas van de Nederlandse broedvogels.
- Nie, H.W. de, 1996. Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen. Media Publishing, Doetinchem, 1-151.
- Spikmans, F, Jong, T. de, 2006. Het waarnemen van zoetwatervissen, Nijmegen, 1-55.

Website

- www.ravon.nl
- www.waarneming.nl
- www.sovon.nl
- www.telmee.nl
- www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGEN

1. PLANGEBIED

2. BEGRIPPEN

Baltsplaats	Plaats waar een vleermuis al roepend rondvliegt in de herfst en die doorgaans wordt verdedigd tegen andere mannetjes.
Foerageergebied	Een gebied waar een vleermuis of een groep van vleermuizen foerageert. Dat gebied wordt regelmatig bezocht door vleermuizen om in te foerageren en dat doorgaans meerdere foerageerplaatsen kent die langere tijd worden gebruikt.
Foerageerplaats	Plek (jachtplek) waar wordt gejaagd door vleermuizen. De plek kan in de directe omgeving van de kolonieplaats liggen maar ook kilometers verderop.
Kolonie	Groep vleermuizen (kleine groep mannetjes of meestal grotere groep vrouwtjes, soms gemengd (soorten, geslacht)) die in het voorjaar tot de herfst bijeen blijven. De groep kan zich vestigen in gebouwen (in spouwmuren of onder daklijsten e.d.) of bomen (spechtengaten, scheuren). Een groep vrouwelijke vleermuizen wordt ook wel aangeduid als een kraamkolonie. In zo'n groep worden jongen geboren en grootgebracht. Een kolonie maakt vaak gebruik van meerdere verblijfplaatsen die soms gelijktijdig worden gebruikt.
Migratieroute	Een vaste route van zomerverblijfplaats naar winterverblijfplaats en visa versa (zie ook vliegroute) of een route in een andere tijd; bijvoorbeeld tussen foerageerplaatsen.
Paarplaats	Territorium van territoriale mannetjes. Voor de ruige dwergvleermuis en de rosse vleermuis is dit doorgaans te vinden in boomholten. Voor de laatvlieger en de dwergvleermuis is dit te vinden in gebouwen. Voor de watervleermuis is dit te vinden in bomen en later, tegen de winter, zijn ze te vinden in overwinteringverblijven. Het mannetje vormt een harem met meerdere vrouwtjes. De paartijd valt in de herfst (uitgezonderd de grootoorvleermuis waarbij het in april valt (vroege voorjaar). De hier geschetste situatie van de paring wordt in dit rapport omschreven als “herfst situatie”.
Verblijfplaats	Een object (huis, boom, bunker, grot, kast en dergelijke) waarin een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag of ’s winters permanent).
Vliegroute	Route die door vleermuizen elke avond wordt gebruikt om van de kolonieplaats naar foerageergebied te vliegen en visa vers (zie ook migratieroute). Vrouwtjes met jongen keren soms midden in de nacht terug om de jongen te zogen en gebruiken dan de route. Vliegroutes liggen over het algemeen langs lijnvormige (landschaps)elementen als bomenlanen, huizenrijen e.d. De functies zijn beschutting bij winderig en koud weer, oriëntatie in verband met de echolokatie-geluiden en het vinden van voedsel.
Voorbijvliegend	Vleermuizen die voorbijvliegen, niet via een vaste route. Het betreft meestal zwervers of trekkers.
Zwermen	Direct na het uitvliegen, naar vooral voor het invliegen bij een kolonie zwermt een deel van de kolonie rond de kolonieplaats. Zwermgedrag is derhalve een indicatie voor een eventuele kolonieplaats.
Winterverblijfplaats	Een verblijfplaats waar in de winter een of meerdere vleermuizen in winterslaap (hybernation) gaan. Deze ruimte is doorgaans donker, heeft een hoge luchtvochtigheid en

temperatuurwisselingen zijn nihil.

Zomerverblijfplaats Een verblijfplaats die gebruikt wordt door vleermuizen die niet in winterslaap zijn waarvan niet aangetoond is dat het een kraamverblijfplaats dan wel een paarverblijfplaats is. In sommige gevallen vormen bijvoorbeeld mannetjes kleine groepjes.

Postbus 367
6700 AJ Wageningen
Tel: 0317-428694
Fax: 0317-450601

Bijlage 3 AERIUS-berekeningen

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat resultaten van een stikstofdepositieberekening met AERIUS Calculator. U kan dit document gebruiken voor de onderbouwing van depositie onder de drempelwaarde (0.05 mol/ha/j) in het kader van de Wet natuurbescherming, afhankelijk van de door u gekozen rekeninstellingen.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH3) en stikstofoxide (NOx), of één van beide. Hiermee is de depositie van de activiteit berekend en uitgewerkt. Op basis van de gekozen rekeninstellingen zijn de resultaten op Natura 2000-gebieden inzichtelijk gemaakt.

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in de Calculator. Voor meer toelichting verwijzen we u naar de websites pas.bij12.nl, www.aerius.nl en pas.natura2000.nl.

Berekening Situatie 1

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositiekaart
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: www.aerius.nl en pas.natura2000.nl.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
-	-

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
-	S5Xko5FFTdgw

Datum berekening	Rekenjaar	Rekeninstellingen
13 april 2018, 16:36	2018	Berekend voor Wnb.

Totale emissie

	Situatie 1
NOx	212,98 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Resultaten

Hectare met hoogste bijdrage (mol/ha/j)

Natuurgebied	Bijdrage
-	-

Toelichting

Locatie
Situatie 1

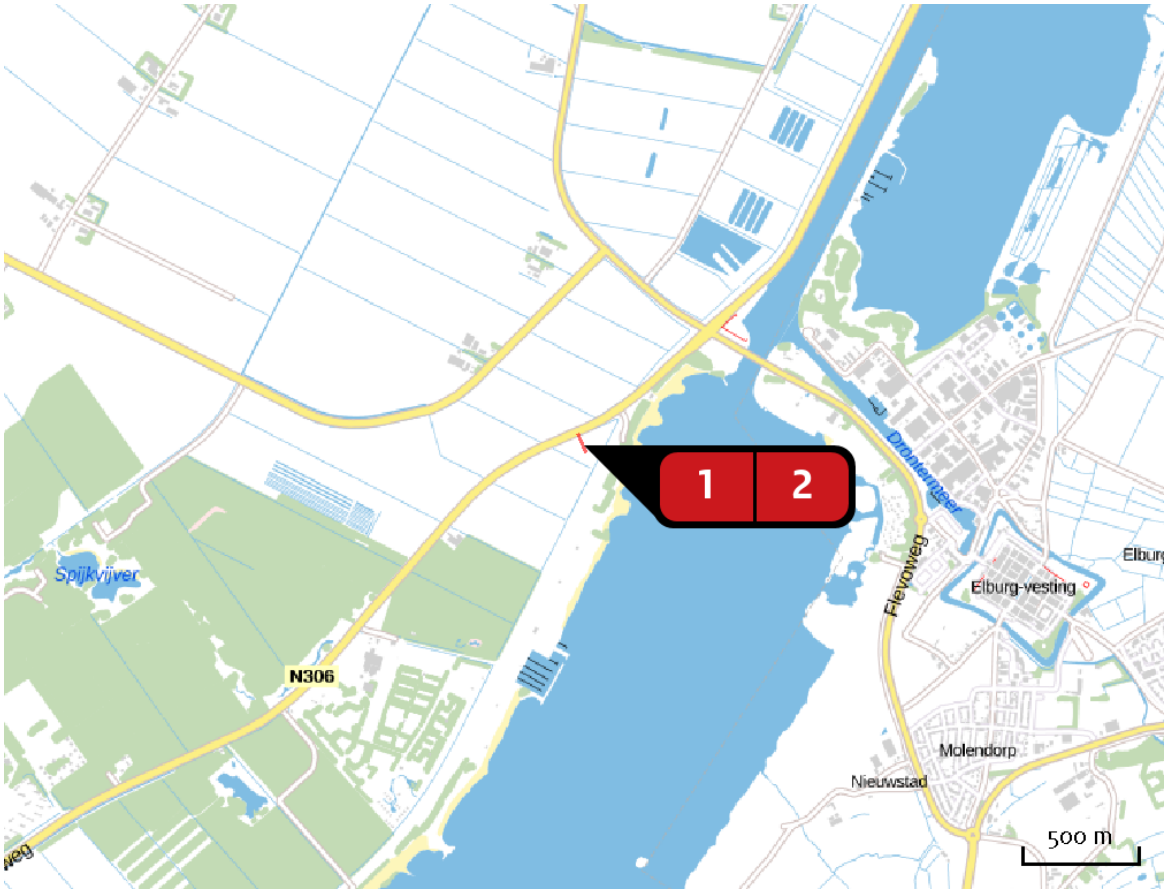

Emissie
Situatie 1

Bron Sector		Emissie NH3	Emissie NOx
1	Bron 1 Wegverkeer | Buitenwegen	< 1 kg/j	< 1 kg/j
2	Bron 2 Mobiele werktuigen | Bouw en Industrie	-	212,89 kg/j

Depositie natuur-gebieden

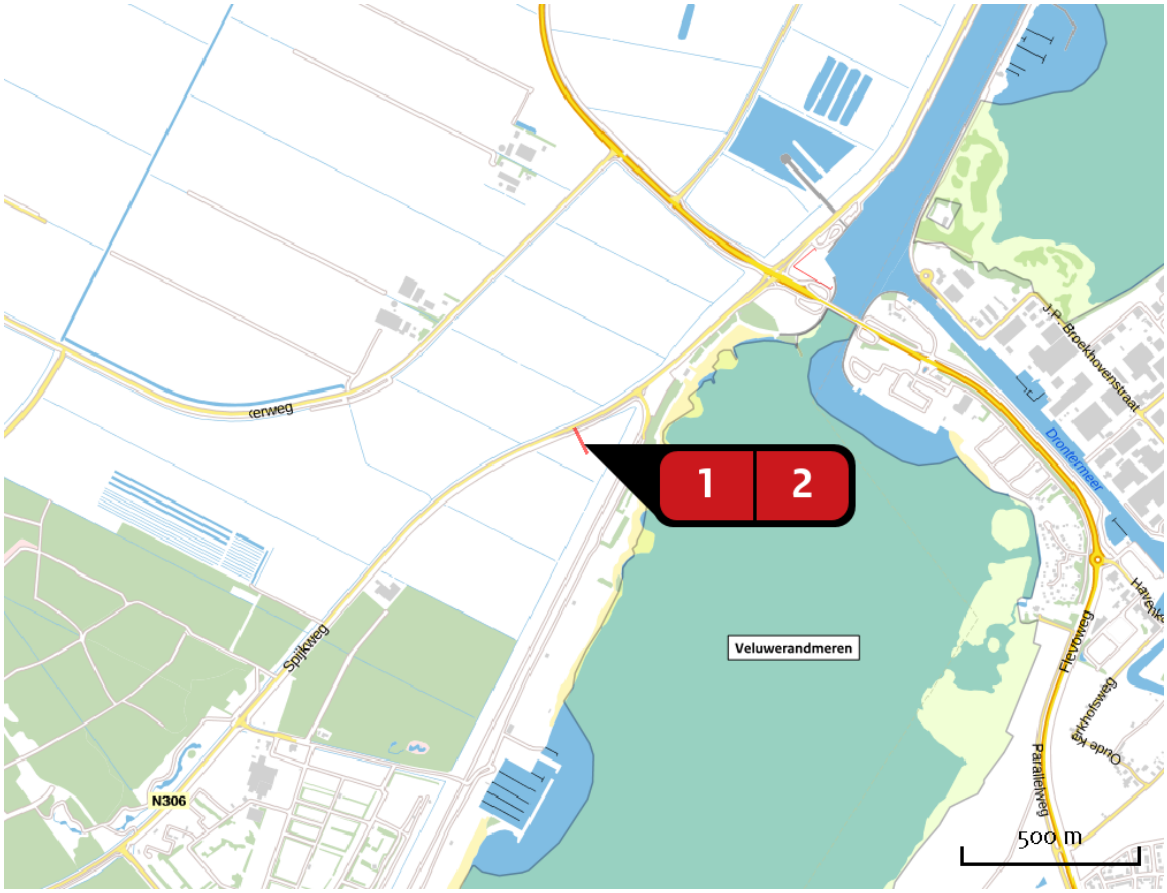

Hoogste projectbijdrage

Hoogste projectbijdrage per natuurgebied

Habitatrichtlijn

Vogelrichtlijn

Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn

Emissie (per bron)

Situatie 1

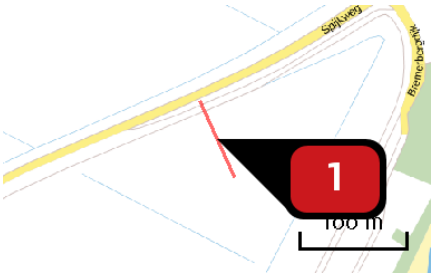

Naam	Bron 1
Locatie (X,Y)	183465, 496361
NOx	< 1 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen (/dag)	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	1,0	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	1,0	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j

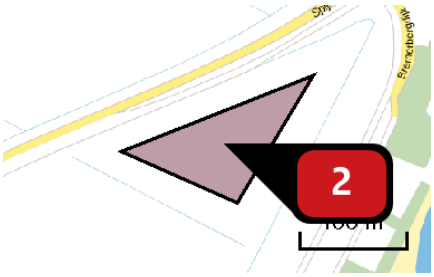

Naam	Bron 2
Locatie (X,Y)	183481, 496342
NOx	212,89 kg/j

Voertuig	Omschrijving	Brandstof verbruik (l/j)	Uitstoot hoogte (m)	Spreiding (m)	Warmte inhoud (MW)	Stof	Emissie
STAGE III B, 130 – 560 kW, bouwjaar 2011/01, Cat. L	zwaar materieel	19.200				NOx	212,89 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden verleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS	versie 2016L_20171215_64190d2d2b
Database	versie 2016L_20170828_c3f058f00f

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://www.aerius.nl/nl/factsheets/uitleg

Bijlage 4 Seizoenspreiding kwalificerende vogelsoorten Veluwerandmeren

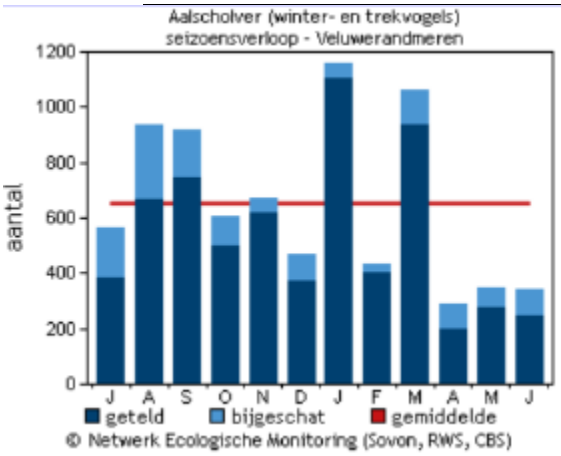

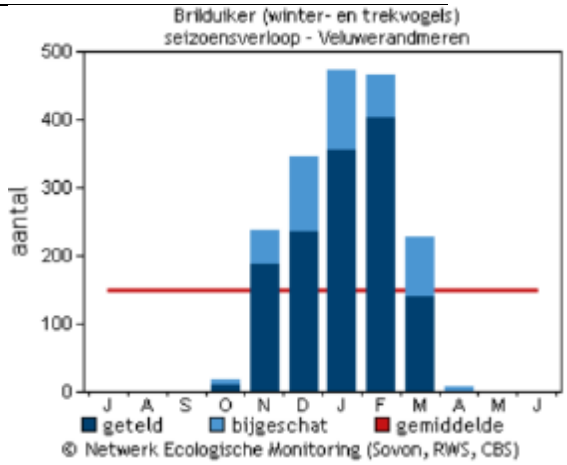

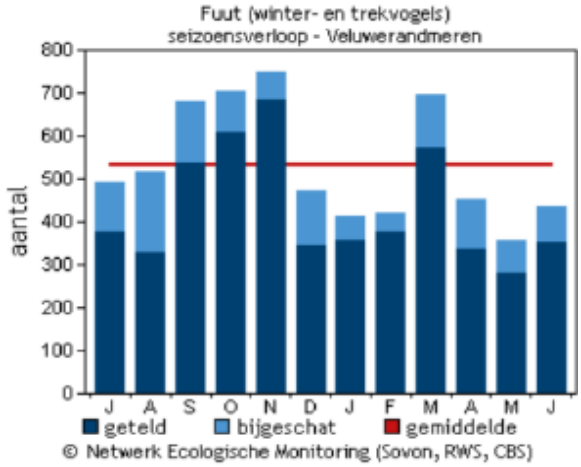

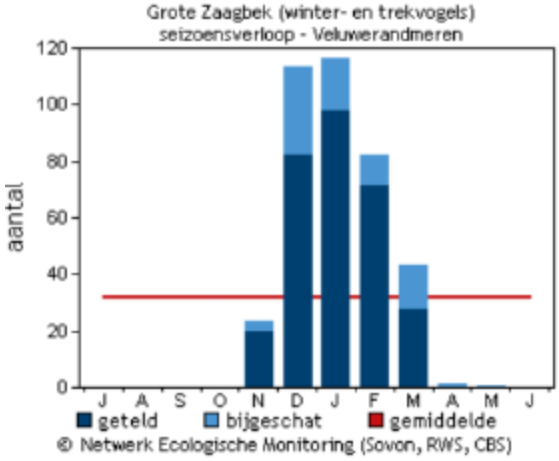

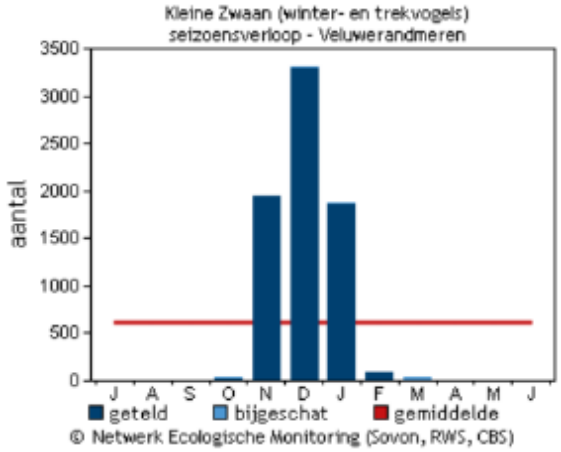

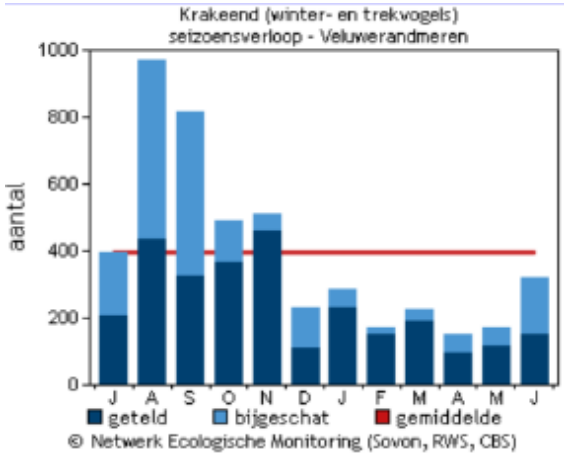

Krooneend (winter- en trekvogels)
seizoensverloop - Veluwerandmeren

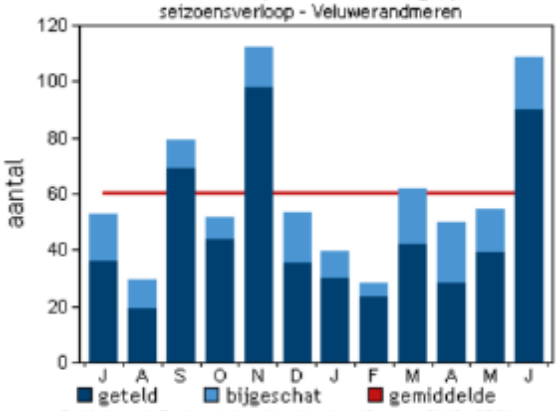

© Netwerk Ecologische Monitoring (Sovon, RWS, CBS)

Kuifeend (winter- en trekvogels)
seizoensverloop - Veluwerandmeren

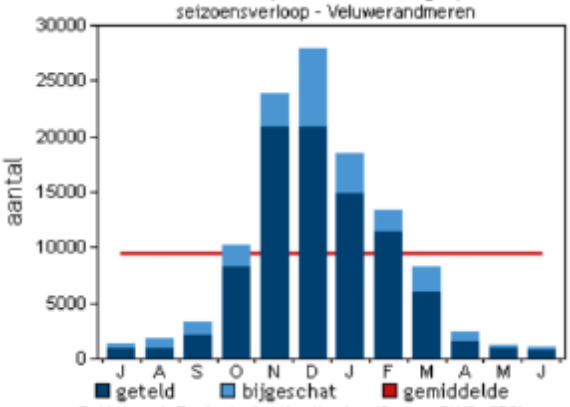

© Netwerk Ecologische Monitoring (Sovon, RWS, CBS)

Lepelaar (winter- en trekvogels)
seizoensverloop - Veluwerandmeren

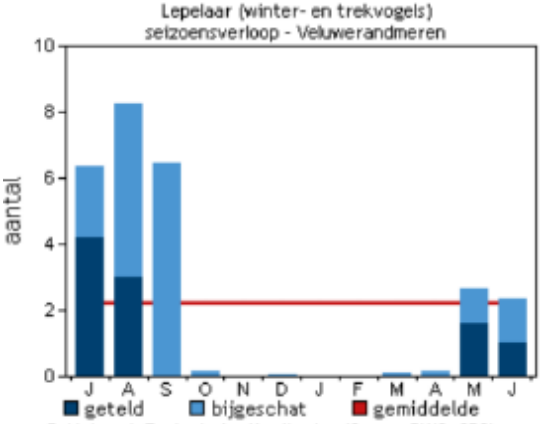

© Netwerk Ecologische Monitoring (Sovon, RWS, CBS)

Meerkoet (winter- en trekvogels)
seizoensverloop - Veluwerandmeren

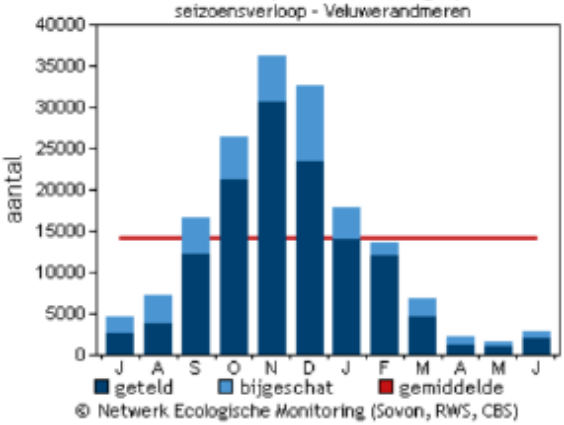

© Netwerk Ecologische Monitoring (Sovon, RWS, CBS)

Nonnetje (winter- en trekvogels)
seizoensverloop - Veluwerandmeren

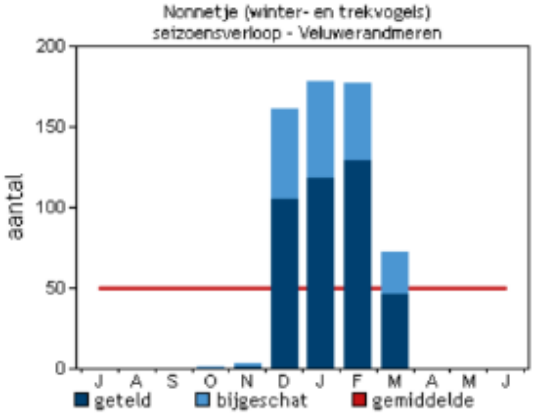

© Netwerk Ecologische Monitoring (Sovon, RWS, CBS)

Pijlstaart (winter- en trekvogels)
seizoensverloop - Veluwerandmeren

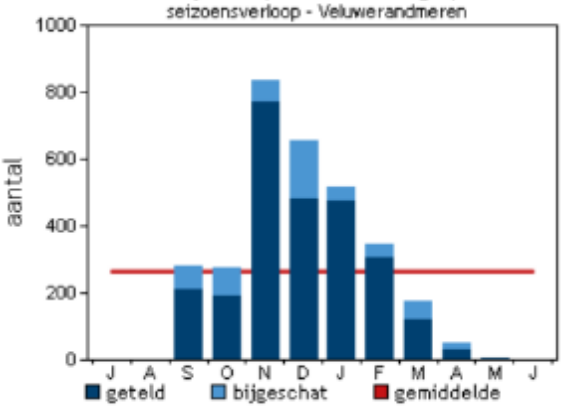

© Netwerk Ecologische Monitoring (Sovon, RWS, CBS)

Slobeend (winter- en trekvogels)
seizoensverloop - Veluwerandmeren

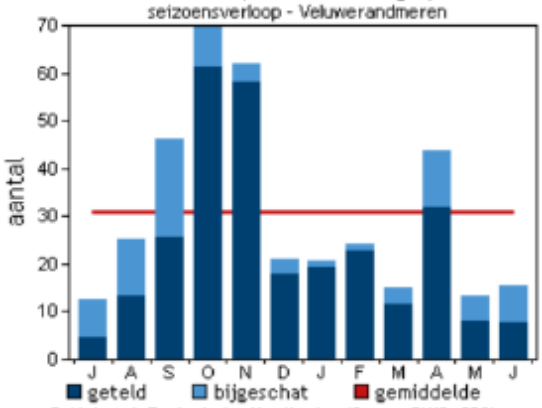

© Netwerk Ecologische Monitoring (Sovon, RWS, CBS)

Smient (winter- en trekvogels)
seizoensverloop - Veluwerandmeren

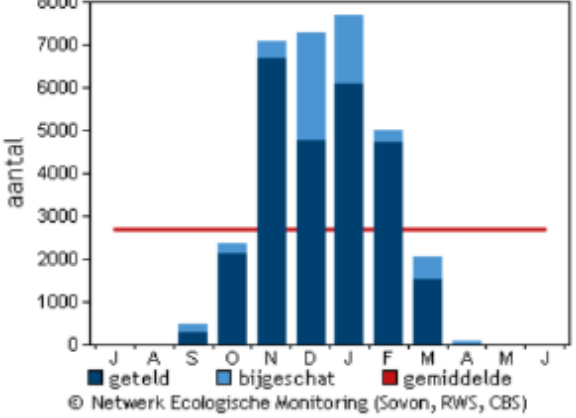

© Netwerk Ecologische Monitoring (Sovon, RWS, CBS)

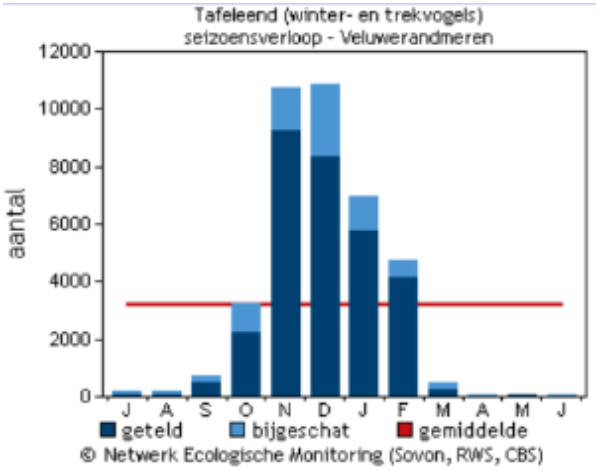
Tafeleend (winter- en trekvogels)
seizoensverloop - Veluwerandmeren
aantal
12000
10000
8000
6000
4000
2000
0
J A S O N D J F M A M J
geteld
bijgeschat
gemiddelde
© Netwerk Ecologische Monitoring (Sovon, RWS, CBS)